

DE IZEGEMSCHÉ KIJK-UIT,

Verschijnende bij gelegenheid en appetijte, en opgesteld
door BERNARDUS POMPE.

Al lag de waarheid in het graf,
Al wat haar drukt, dat moet er af.

Te bekomen bij den drukker VION-VAN EECKHOUTTE aan 10 eentiemen per nummer.

WIE BERNARDUS POMPE IS.

Bernardus is een jongman van achter de kerke, die gerust en kommerloos leeft. Hij werd geboren in de korte maand van 1810 en is nu een tijdperk ingegaan, op hetwelk de mensch doorgaans niet meer in staat is zwaren arbeid ^{te verrichten}. Daar de tijd algelijk moet gedoodigd worden, heeft Bernardus het in den bol gekregen voor tijdverdrijf papier te bekladden. Hij wil niemand zijne gedachten opdringen: die ze niet aanveerden kan, heeft ze maar te laten liggen; zijne gedachten deelt hij vrijlijk mede en daarom verwerpt hij alle medewerking en heeft dus geen gemeens met de *Burgervriend*. Hij bekladt het papier niet in naam van het volk, maar voor het volk.

Bernardus is noch klerikaal, noch liberaal, noch vrijdenker, hij is demokraat: hij bemint het volk en al de vrijheden die aan het volk en aan de samenleving nuttig zijn.

Hij bemint de vrijdenkerij niet, omdat het een gevaar is voor de samenleving; hij bemint het klerikalismus ook niet, omdat hij niet aanveerden kan dat het toegelaten zij dwangmiddels en zelfs vraakroepende dwangmiddels te gebruiken om iemand een gedacht of eene gezindheid op te dringen: hij kan alleen

de gezonde redeneering, gepaard met goedheid en gevolgd door de overtuiging, als aanlokkingsmiddel aanveerden. De klerikalen integendeel drijven de menschen met de zweep, en, ofschoon de hemel eene belooning is voor die ze verdienen kan, willen zij er het volk inslaan met stokken. — Hoe kan men azoo den hemel verdienen? —

Bernardus is geen vleier, hij verfoeit de vleierij. Niemand moet er zich aan verwachten ooit bewierookt te worden; want die wel doet, doet nog niets te veel.

Eindelijk Bernardus is een oprechte vriend der waarheid en hij zal altijd zooveel mogelijk de waarheid betrachten.

Ziedaar wat de man is die uit tijdverdrijf nu en dan eenen *Kijk-uit* in de wereld en voornamentlijk in ons Izegem zal werpen en U vertellen wat hij al gezien heeft. Bevalt U dat, Bernardus zal er zich om verheugen; en bevalt het U niet, ge moet het maar nemen van waar het komt:

« De man is oud van jaren. »

KIJKJES IN DE EERSTE MAAND VAN 1873.

Vele Izegemnaren vragen gedurig naar de gaz:

dat is de verbetering der verlichting voor de keuken. Bernardus zou liever het onderwijs eerst zien verbeteren : dat is de verlichting van den mensch ; want Bernardus geloofst dat de mensch nog iets vóór de keuken gaat.

De straatvagers gingen op nieuwjaardag bij al de burgers het nieuwjaar wenschen, om voor hunnen goeden dienst iets te krijgen.

Was dat voor de hoopen vuilnis, welke zij den zaterdag avond zoo talrijk laten liggen?...

— Neen, neen, 't was voor deze, welke zij niet kunnen laten liggen.

— Ah sa!

Bernardus verzoekt onze stadhuisheeren eens een wandelingske te doen al de Kortrijksche straat en den Droogen (beter *natten*) Jan, als het een vlaagske geregend heeft, en hij rekommandeert vooral goede kozakke-schoen en een paar ferme slopkousen.

*De kleine dieven hangt men op,
De groote vallen door het strop.*

Bernardus heeft verscheidene arme lieden bitterlijk hooren uitvallen tegen zekeren klerikalen houillie-koopman van stad, die hen, in schaarte van brandstof geene volle maat voor hun zweetzuur geld geeft. Zij zeggen dat zij het volgend vriendelijk antwoord krijgen, als zij zich beklagen over het te kort : « Als 't niet genoeg is, ge moet ze maar laten staan. » En de ongelukkigen zijn gedwongen ze te aanveerden omdat zij er elders geene vinden.

Dat is oprecht goedhertig en vriendelijk van dien houillie-marchand ; maar hoe zou het anders : immers de vriendelijkheid staat op zijn gelaat te lezen !

Op een der boulevards der stad Izegem staat een onlangs nieuw gebouw in hout geheel tegen de straat ; een gebouw, dat dient voor woning aan 'nen witten juh en tot bergplaats van zeker reukrijk nat, dat niet zeer voordeelig is aan de gezondheid.

Zou Bernardus Pompe, geheel eerbiedig en blootsvoets, aan ons bestuur mogen vragen of er van dat gebouw ook een plan is ingediend geworden?....

En zoo onze heeren wilden weten waar omtrent dat gebouw staat, hoeven zij maar de Kortrijksche straat af te gaan.

En als zij *te zomer* eens denken er naartoe te trekken, rekommandeert Bernardus bijzonderlijk den neusdoek : immers de reuk alleen kan er *flauwhoofdige* menschen ommetrekken.

Apropos van gebouwen en plans, begrijpt Bernardus niet hoe het plan van nieuwe huizen, ingediend door den heer Laforce, niet is aanveerd geworden en hoe men zelfs het alignement niet heeft willen geven.

Vooreerst hebben onze stadhuisheeren maar 15 dagen tijd volgens de wet om het alignement aan te wijzen, en vooral hebben zij geen recht tot een plan : er bestaan geene wetten, die iemand kunnen dwingen met twee of drij stagien te bouwen, naarvolgens de regencieheeren van Izegem een klein Parijs of een tweede Brussel willen maken. Indien Bernardus goesting had om te bouwen, zou hij eens willen met onze stadshuisbollen over die kwestie in de matte gaan en hen met hun policie-reglement op het bouwen naar Portugaal zenden.

De schoonheid komt maar achter de vrijheid bij Bernardus.

Als de raad er zoo hoog aanhoudt een klein Parijs te maken van ons Izegem, zal Bernardus hem vragen waarom hij niet gezorgd heeft om dat abominabel getal pishoeken, waarmede onze straten versierd zijn, te ontgaan ?

Waarom men zeker heer in 't kerkestraatje zijne voordeur heeft laten toemetsen om er eene nieuwe langs den kant der kerk te maken, iets dat een charmant effect (?) doet ; terwijl men een ander heer, die een prachtig gebouw bij de kerk plaatste, verbood eenen uitgang op de kerk te hebben en genoodzaakte zijne achterdeur te plaatsen daar waar zijne voordeur had *moeten* staan ?

Waarom vindt men zooveel halve straten in blinde muren ?

En hoe gaat zeker heer nu bouwen op den Droogen Jan? Zal het ook met twee stagen zijn?...

Of moet Bernardus denken dat men, in kas van nood, alles op den nek zal leggen van den fameuzen architect van stad?

BERNARDUS. — Nikodeem, gij die in de Ciskes zijt, zeg eens, jongen, wat doel betracht uw genootschap? Is het enkelijk de verbetering van het werkvolk?

NIKODEEM. — Men geeft het beestje zulken naam.

BERNARDUS. — Welhoe! Maar dan?

NIKODEEM. — Dan... dan voorzien wij dat het algemeen stemrecht eene wezenlijkheid zal worden en wij zorgen in tijds voor een goed leger kiezers en een sterk korps Vendeëers, en dat de liberaaltjes dan opkomen! — Hebt g'het weg?

BERNARDUS. — *Compris*, Nikodeem.

Ons vrij en zalig Izegem is eene ware modelhoeve geworden, alwaar elkeen, die wil opgeleerd zijn in de kunst der meestermakerij en der verdrukking, zich voor eenigen tijd naartoe zou moeten begeven. *Gij zult stemmen gelijk wij willen of wij ruineeren u; gij zult de stadhuis-koppen betalen en hunne werken niet bespreken of wij berooven u van huizeeljk genot en overeenkomst; gij zult ons alles toelaten of wij ontzeggen u den hemel.* — Dat is het onweerleglijk *raisonnement* van de izegemsche vrijheidminnende klerikale overheerschers.

Een oude vrouw, aan wie Bernardus over eenige dagen die bemerking maakte, riep uit: Goede God! welke tijden beleven wij! alles is bedorven. Zie, de beesten zijn zoo boos niet als de menschen.

Bernardus zweeg, maar dacht: zekere lieden gelijken aan de klokken: zij zijn gedoopt, maar zijn toch geene kristenen.

Vandaag mag men lezen en abonneeren, morgen mag men lezen maar niet abonneeren, den derden dag mag men noch het een noch het ander; en intusschentijd is het izegemsch gazetje altijd het zelfde: van vier deelen drij deelen en drij vierden te gemodereerd tegen muurbrekers.

Zuigt daar een punt aan.

C'est la lune sous toutes ses phases!

De Burgervriend zoekt met lange vingers, als of hij bang ware het te zeggen, om te weten of het gedeelte van het budget, toegestaan aan de Fanfaren van stad en de Mandelkoor, opgespeeld, opgezongen of opgedronken wordt. Bernardus kan daar al zoo lange niet op dubben: het wordt vereten en verdrongen, en z'hebben er deugd van, *voilà tout*.

Hebben is hebben en krijgen is de kunst!

Kust ook Sint-Nikolaas' rokje, en ge zult het ook wel krijgen.

Het is waarlijk kurieus te zien dat alle geschriften, bijzonderlijk als ze komen uit de pen van jonge melkbaarden, vooral melding maken van den roem onzer voorvaders en nooit van hunne ellende. Het woordje *roem* straalt overal door. Euhwel! Bernardus echt aan dat woord veel min waarde dan aan den langdurenden vrede, welken wij sedert 43 jaaren genieten; immers terwijl onze voorvaders geheele peerdemanden roem opdeden, verkeerde het volk in de schrikkelijkste ellende, aangejogen, geruineerd en verscheurd door onophoudende landen burgeroorlogen, waar zij enkelijk hunnen roem zochten en hebben gevonden.

Roem die voortkomt uit den vrede, is wat anders dan deze uit den oorlog.

Gansch Rousselare is doordrongen van 't vlaamsch, tot den « Landbouwer » toe. Men vergaart er, men bijt op de tanden, men grijnst van haat en nijd op het fransch serpent, men balt de vuist, men zal vechten, in een woord: 't is 'ne groep kleine leeuwjes.....

En als men kiezen moet, dan kiest men.... 'nen... waal!!!

En als Bernardus Pompe dat overpeist, dan schiet hij in een grooten lach.

O, Rousselare!

Elkeen weet dat de militaire kwestie, deze van alle man soldaat te maken, door 't gat van de

mande is gevallen; maar wat er niet mede doorgevallen is, dat is de afschaffing der plaatsvervanging. M. Dumortier, representant van het gezegende arrondissement Rousselare, heeft vooral uitgemunt in het luchtgeven aan zijne verontwaardiging over het voorstel van een heerenzoon zoo wel als eenen burger te doen soldaat worden. M. Coomans, integendeel, zegt zijn zoon vrijgekocht te hebben met eenen keer, in eerste klas, naar Brussel te reizen om eene vergadering der Kamer bij te wonen en hij kan niet verstaan hoe de heeren alles ontkomen en de burger en de werkman alles alleen moeten bezuren.

Welk verschil tusschen 'nen heer en 'nen burger! welk verschil tusschen M. Dumortier en M. Coomans! — Bernardus Pompe peist dat dit komt, doordien onze Grondwet zegt dat alle man **MITTE** is voor de wet!...

En hoe gelukkig is Rousselare en zijn arrondissement van zulken volksvriend als M. Dumortier voor representant te hebben!

Over eenige weken gaf een rousselaarsch lid van den Westvlaamschen Bond eene konferencie te Izegem over den beetwortel, en dat juist op den dag dat de Bond eene groote algemeene vergadering hield.

Bernardus wist niet voor alsdan, dat de beet en de vlaamsche zaak in zulke nauwe betrekking stonden.

A *propos* van den beetwortel, laat Bernardus hier eenen uittrek volgen uit een zeer belangrijk artikel over het nut van den beetwortel: het kunne dienen tot nog grooter bewijs van het ongehooflijke voordeel, dat de kweek van die plant aanbiedt:

« Voortijds vergenoegde men zich met eenige beetraapschellen bij de salade te voegen. Toen Napoleon den blocus gelegd had rond gansch het vaste land van Europa, om er de engelsche fabriekgoederen en koloniale waren uit te sluiten, veranderde men de beeten in suiker. De Engelschen alsdan, gaven zelfs eene spotprint in het licht, ver-

beeldende John Bull op den oever der Manche staande met eene beet-monster in zijne hand, welke hij spitsgewijs over de zee naar Frankrijk smeedt, zeggende: « Ga u suiker maken! » Later hebben de wijngaarden de plaag gekregen, en de beet heeft zich veranderd in wijngeest of spiritus. Het schijnt zelve dat men er volmaakten wijn uit trekt, en ik zou het wel gelooven; ik ben zelfs overtuigd, dat wij van overlang zulken wijn drinken. De Hollanders maken wel Madera-wijn van oude voden, iets dat veel moeilijker moet zijn als er te maken van beeten. Verwachten wij er ons aan, allicht de beeten te zien veranderd worden in beafsteeks en schapen-bouten.

En ziet, nu moet Bernardus Pompe, juist bij het verschijnen van zijnen eersten *Kijk-Uit* op zijne kamer blijven met een regenboogkleurig oog...

Die verwenschte spions!

Over eenige dagen kwam hij zonder kijkglas van Sabine's en flan: hij zat met een oog op de spion van mijnheer Remij.

— Tableau. —

Dat is zeer slecht gedaan van mijnheer Remij, zulde. Bernardus Pompe heeft er niets tegen dat men de menschen op straat van binnen huize verraderlijk afloert, maar hij zou toch wenschen dat die spiegeltjes buiten het bereik van 's voorbijgangers oog hangen, ten ware die spion daar gehangen werd, opdat de passanten de lieve smoeltjes zouden zien, die er achter het gordijn schuilen.

DIE 'T SCHOENTJE PAST, STEEKT HET AAN.

Het gebeurt zelden dat hij die lichamelijk ziek is, de genezing weigert; de zieken van geest weigeren meest allen de genezing en zijn dikwijls bereid den geneesheer te mishandelen.

De dwazen zijn noodzakelijk koppig; hoe minder gedachten zij hebben, hoe meer zij er aan houden: de mollen gaan altijd voorwaarts.

TOT LATER, ALS BERNARDUS 'T NOG LEEFT.